

Г У Т А Р К А

МСЦІСЛАУ НЕ АДНАГО СЦЯРПЦУ

У гісторыі Беларусі было не мала чорных датаў, але і сярод іх 1129 год з'яўляецца адной з самых жудасных.

...Вялікі кіеўскі князь Мсціслаў, прадаўкаючы крываваю справу сваіх папярэднікаў, рашыў канчаткова расправіцца з непакорнай Полаччынай. Для гэтага яму выдаўся зручны выпадак. Ён прапанаваў полацкім князям пайсці разам з ім супроць полаўцаў "на шалудзівага Баняка". Але палачане адмовіліся, сказаўшы пры гэтым: "Ты з Баняком упраўляйся сам, а мы маем дома што рабіць". Гэтыя словы добра сведчаць, што палачане яскрава усведамлялі несумяшчальнасць сваіх інтарэсаў з інтарэсамі Кіева. Яны таксама ніколі не забываліся, што самымя найбольшыя крыўды ім прыходзілася цягнуць ад кіеўскіх князёў і таму не пакадалі удзельнічаць у іх ваенным пачынанні.

Вядома, Мсціслаў не мог сцягнуць такой непавагі да яго. Пераможчы полаўцаў, ён адразу прыступіў да ажыццяўлення свайго пачварнага намеру — задушыць вольналюбівую Полаччыну. Спачатку ён паслаў супроць яе войскі усёй Рускай зямлі, якія рабавалі і вынічалі яе народ. Але калі і гэта не застрашыла палачанаў, то Мсціслаў наважыў расправіцца з імі больш хітра і лёгка.

Добра ведаючы, што полацкія князі былі самымі паслядоўнымі носьбітамі ідэі незалежнасці сваёй зямлі і сапраўднымі правадырамі свайго народу, ён цяпер свой галоўны удар накіраваў супроць іх. Карыстаючыся даверліваасцю палачанаў (наіўнасць — наша спрадвечная хвароба), Мсціслаў нейкім чынам заманіў усіх полацкіх князёў з іх сем'ямі у адно месца, забраў іх у палон, пасадзіў у лодкі і адправіў у Візантыю. Абезгалоўіўшы Полаччыну, чужыя ўладары сталі усё рабіць, каб знясіліць нашу зямлю і змярцвіць яе вольналюбівую душу. Яны пачалі пагалоўна забіраць палачан, вывозіць іх на чужыну і прадаваць у нявольніцтва. Бачачы гэта і не кадаючы апы-

нуцца ў беспрасветным палоне, людзі сталі разбегаша. Зямля пусцела. Здавалася, што ворагі дасягнулі сваёй векавечнай мэты: Полаччына загінула.

Але як часта бывае, зло асабліва лютуе перад канцом сваім. Так было і цяпер. Гэта ліхалецце цягнулася на нашай зямлі тры гады. У 1132 г. памёр Мсціслаў, і Полаччына забурліла адразу. Чужыны былі выгнаны, а ў Полацк вярнуліся свае князі. Радзіме наша стала вольнай. Больш таго, аслабелая Кіеўшчына адраклася ад сваіх намераў пакарыць Полаччыну. Барацьба за волю, якой бы яна не была цяжкай і доўгай, заўсёды закончваецца нікч перамогай!

Але гэтая змрочная пара, відаць, моцна уразіла наш народ і навечна адбілася ў яго памяці. Менавіта з гэтага часу і з'явілася вядомая беларуская прыказка: "Мсціслаў не аднаго сціснуў" і ўжо звыш васьмісот гадоў жыве ў народзе. І гэта не выпадкова. Імя Мсціслава стала сімвалічным. Падобныя яму яшчэ не аднаразова з'яўляліся ў нашай гісторыі і многіх яны сціснулі, але, як і ў першы раз, не змаглі заціснуць і задушыць наша адвечнае і святое імкненне да волі!